

CONSIDERAȚII PRIVIND LOCUL ȘI ROLUL INFORMAȚIILOR ÎN CADRUL SECURITĂȚII NAȚIONALE

Mr.drd. Gabriel MOLDOVEANU*
Serviciul Român de Informații

Locul și rolul informațiilor în cadrul securității naționale sunt determinate de capacitatea structurilor interinstituționale specializate în planificarea și direcționarea, culegerea, procesarea și diseminarea datelor și informațiilor din zonele de interes.

În acest context, datele și informațiile reprezintă componentele primare ale subsistemului de informații, fără de care nu se poate desfășura o activitate eficientă de evaluare și diseminare a acestora factorilor de decizie.

Astfel, locul informațiilor în cadrul sistemului securității naționale este important, deoarece asigură condițiile necesare luării unor decizii eficiente și potențează capacitatea de acțiune a structurilor interinstituționale.

În mediul actual de securitate, rolul informațiilor a crescut considerabil, odată cu participarea României la misiuni externe sub diverse mandate și nevoia de a asigura avertizarea timpurie, identificarea și evaluarea factorilor de risc, protecția informativă a acțiunilor, acestea fiind misiuni de bază pentru structurile de informații interne sau dislocate în teatrele de operații.

Cuvinte cheie: informații, sistem de securitate, sistem informațional, superioritate informațională, sistem integrat de informații.

Securitatea națională reprezintă un concept complex care exprimă capacitatea statului de a evalua mediul strategic, de a identifica principalele riscuri și amenințări și de a proteja valorile, interesele și obiectivele naționale.

Îndeplinirea acestor scopuri presupune realizarea sistemului de securitate care să cuprindă structurile interinstituționale cu atribuții în domeniu.

În cadrul sistemului de securitate funcționează subsisteme specifice domeniilor de activitate care vizează securitatea internă, buna guvernare, dezvoltarea economiei, modernizarea instituțiilor cu responsabilități în domeniul securității naționale, dezvoltarea și protejarea infrastructurii.

În acest context, subsistemul de informații compus din structuri interinstituționale specializate constituie elementul integrator destinat

* e-mail: gabriel.moldoveanu@romanianato.com

culegerii, transmiterii, evaluării și diseminării informațiilor cu relevanță pentru domeniul abordat, în vederea identificării caracteristicilor situației geopolitice și geostrategice și asigurării luării unei decizii eficiente la nivel politico-militar, strategic, operativ și tactic.

De aceea, apreciem faptul că subsistemul de informații cuprinde un ansamblu de structuri specializate care acționează într-o concepție unitară folosind metode și procedee specifice în scopul asigurării condițiilor necesare evaluării mediului strategic, identificării riscurilor și amenințărilor simetrice și asimetrice și prevenirii întregii game de manifestări de natură militară și nemilitară la adresa securității naționale.

Elementele subsistemului de informații acționează din timp de pace în zona de interes strategic a României, își amplifică misiunile specifice la criză și la război, asigurând date și informații oportune și eficiente factorilor de decizie privind riscurile și amenințările potențiale la nivel național și transnațional.

În acest sens, în cadrul subsistemului de informații circulă un flux permanent de date și informații provenite din diverse surse care pot fi umane și tehnice, oficiale și publice.

Datele sunt noțiuni (entități) reprezentate convențional prin număr, mărime, relație etc., care servesc la rezolvarea unei probleme sau care sunt obținute printr-o activitate de cercetare, urmând a fi supuse ulterior proceselor de prelucrare la diferite intervale de timp. Semnificația transmisă omului în urma prelucrării constituie informația. Din această precizare reiese și funcția subsistemului de informații, concretizată în culegerea datelor despre sistemul condus (subsistemul operațional) și furnizarea de informații subsistemului decizional (conducere).

Noțiunea de informație este definită ca „o comunicare, veste, știre care pune pe cineva la curent cu o situație; lămurire asupra unei persoane sau asupra unui lucru; totalitatea materialului de informare și documentare, izvoare, surse; fiecare dintre elementele noi, în raport cu cunoștințele prealabile, cuprinse în semnificația unui simbol sau a unui grup de simboluri (text scris, mesaj vorbit, imagini plastice, indicație a unui instrument)”¹.

Informația este „obiect de bază în comunicarea cunoștințelor. Orice informație poate fi considerată sub două aspecte: cel al semnificației (conținut semantic) și cel al structurii (sintaxă)”².

Rezultă faptul că datele și informațiile reprezintă componentele primare ale subsistemului de informații, fără de care nu se poate desfășura o activitate eficientă de evaluare și diseminare a acestora factorilor de decizie.

¹ *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998, p. 491.

² *Dicționarul de informatică Larousse*, Editura Niculescu, București, 2000, p. 162.

Capacitatea structurilor de conducere de la toate nivelurile ierarhice de a obține, procesa, evalua și disemina date și informații de interes în timp real este atributul de bază al acestora.

În acest context, apreciem faptul că nevoia de date și informații obținute, prelucrate și transmise „în timp real” despre spațiul de interes a condus la creșterea rolului informației și importanței produselor informative.

În plan decizional, conceptul de *superioritate informațională* reprezintă capacitatea de a culege, procesa și disemina informații în mod continuu, concomitent cu exploatarea sau diminuarea (distrugerea) capacității de sprijin cu informații a forțelor oponente. Procesele de culegere, procesare și diseminare trebuie să asigure relevanța, oportunitatea și acuratețea informațiilor necesare pentru buna funcționare a subsistemelor componente ale sistemului securității naționale. Scopul final este acela de a dispune de imaginea operațională continuă a mediului de securitate.

O altă funcție a informațiilor o constituie capacitatea acestora de a formula previziuni, prognoze și estimări asupra evoluției situației de securitate într-un anumit spațiu geografic de interes, în vederea adoptării celor mai favorabile decizii privind prevenirea și acțiunea proactivă pentru prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor.

Prezentarea acestor probleme, confirmă faptul că *locul informațiilor* în cadrul sistemului securității naționale este important, deoarece asigură condițiile necesare luării unor decizii eficiente și potențează capacitatea de acțiune a structurilor interinstituționale.

Altfel spus, toate procesele privind planificarea, organizarea, coordonarea, controlul și evaluarea activităților și acțiunilor în domeniul securității naționale au la bază utilizarea informațiilor și a produselor acestora, obținute și transmise prin sistemul de comunicații și informatic către structurile prevăzute în planurile operative.

În acest sens, apreciem faptul că în mediul actual de securitate *rolul informațiilor* a crescut considerabil, odată cu participarea României la misiuni externe sub diverse mandate și nevoia de a asigura avertizarea timpurie, identificarea și evaluarea factorilor de risc, protecția informativă a acțiunilor, acestea fiind misiuni de bază pentru structurile de informații interne sau dislocate în teatrele de operații.

Ultimele conflicte militare au scos în evidență importanța informației în prevenirea surprinderii, aprecierea justă a situațiilor, luarea deciziilor, planificarea și desfășurarea cu succes a acțiunilor militare întrunite.

În acest context, *rolul informației* în managementul sistemului național de securitate presupune:

- a) *integrarea elementelor care provoacă*, la nivelul managerului, *reacția decizie-acțiune*;
- b) *relația biunivocă* a acesteia cu resursele umane, mijloacele tehnice și materiale, obiectele, timpul, spațiul și relațiile funcționale;
- c) existența unei noutăți sau a unei știri despre forțe, evenimente, acțiuni, idei, opinii, experiențe etc., toate raportate la trecut, prezent și viitor;
- d) *reflectarea intereselor și voinței* factorilor decizionali;
- e) *stabilirea contactului direct* al decidenților cu cei care acționează nemijlocit pentru realizarea obiectivelor prestabilite.

Expresia cea mai evidentă rolului determinant al informației o constituie avertizarea timpurie.

Necesitatea analizei detaliate a rezultatelor informațiilor precum și interpretarea corectă a acestora, corelate cu principalii indici ai înștiințării și avertizării timpurii, reprezintă activitățile importante ale acțiunii de prevenție și ale mecanismului de reacție timpurie rapidă, în vederea luării măsurilor corespunzătoare tipului de criză previzionată de în procesul de evaluare a situației.

În situația în care confruntarea informațională reprezintă cheia conflictului rolul acesteia este decisiv. Acesta se exprimă prin faptul că obiectivele strategice ale acțiunii respective sunt îndeplinite prin succesul activităților desfășurate de către structurile de informații care previn escaladarea conflictului și asigura reducerea la maxim a confruntării cu mijloace violente.

Din analiza locului și rolului informațiilor în cadrul sistemului național de securitate, rezultă următoarele activități specifice desfășurate de structurile specializate:

a. evaluarea permanentă a riscurilor și amenințărilor simetrice și asimetrice, convenționale și neconvenționale, militare și nemilitare din spațiul de interes strategic al României pentru evaluarea și modelarea mediului de securitate în plan național și transnațional;

b. avertizarea oportună a factorilor de decizie de la toate palierele de conducere, însă în special nivelul politico-militar și strategic despre riscurile și amenințările la adresa securității naționale;

c. furnizarea datelor și informațiilor de interes pentru evitarea surprinderii în domeniile specifice securității naționale, în special în domeniile economic, tehnologic, diplomatic și militar;

d. procesarea și diseminarea informațiilor către structurile de conducere în vederea fundamentării și eficientizării deciziilor în domeniile specifice securității naționale;

e. asigurarea superiorității informaționale în vederea creșterii vitezei de reacție a structurilor de intervenție și a capacității de acțiune proactivă;

f. culegerea, procesarea și diseminarea informațiilor în vederea prevenirii situațiilor ce pot fi create de fenomenul terorist sau de criminalitatea organizată transfrontalieră.

Astfel, rezultă o paletă largă de activități desfășurate de către structurile interinstituționale de informații pentru ca produsele acestora să poată fi valorificate cu succes de către factorii de decizie în vederea anticipării unor crize sau conflicte în spațiul de interes strategic al României și acțiunii proactive pentru rezolvarea situațiilor create.

Aceasta este motivația pe care o avem în vedere pentru a proiecta și operaționaliza un sistem integrat de informații care să asigure avantajul decizional în soluționarea situațiilor care pot afecta securitatea națională a României sau interesele NATO, respectiv UE în zona de responsabilitate.

Sistemul integrat de informații este, în opinia noastră, o structură interinstituțională, modulară, flexibilă și sustenabilă, care să asigure culegerea, evaluarea, procesarea și diseminarea datelor și informațiilor de interes pentru fundamentarea deciziilor în acțiunile militare și nemilitare interne și multinaționale.

Acest sistem cuprinde subsistemele de comandă și control, de execuție și de sprijin care acționează, de regulă, la nivel politico-militar, iar unele module de conducere sau execuție pot participa la executarea unor misiuni specifice în context național și multinațional.

Acțiunea eficientă în procesul de culegere, procesare și diseminare a informațiilor are în vedere implicațiile tehnologiei informațiilor asupra evoluției mediului operațional, care după opinia specialiștilor se transformă în mediul informațional.

În concluzie, apreciem faptul că locul și rolul informațiilor în cadrul securității naționale constituie pe de-o parte, avantaje în procesul anticipativ și decizional, iar pe de altă parte, contribuie semnificativ la transformarea mediului operațional în mediu informațional, în care informația și produsele acesteia au un rol decisiv în obținerea succesului.

BIBLIOGRAFIE

Lt.col.ing. Gheorghe Savu, *Metode moderne de prelucrare și distribuire a informațiilor militare obținute prin cercetare, destinate conducerii strategice la pace și pe timp de război*, teză de doctorat, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2000;

Dr. Vasile Dumitru, dr. Ion Stoian, ing. Corneliu Baltă, dr. Gheorghe Toma, *Sisteme informaționale militare – analiză și proiectare*, Editura CERES, București, 2000;

Lt.col.dr. Marian Voicu, *Sistemul informațional al forței militare românești dislocată într-un teatru de operații*, teză de doctorat, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2007.